

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีทาง มานุษยวิทยา และมานุษยดนตรีวิทยา (Ethnomusicology) ใช้การเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นหลัก และศึกษาค้นคว้าเอกสารประกอบ โดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์หรือบรรยายรายละเอียดข้อมูลด้านวัฒนธรรมและบริบทที่เกี่ยวข้อง ส่วนการวิเคราะห์ดนตรีใช้แนวคิดทฤษฎีทางด้านดนตรีวิทยา (Musicology) มาวิเคราะห์ นำเสนอตัวอย่างการวิเคราะห์ด้วยระบบโน้ตสากล มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การวางแผนงานเบื้องต้น

1.1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยและงานที่เกี่ยวข้องจากห้องสมุดของสถาบันการศึกษาและส่วนราชการต่าง ๆ เช่น สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสตูล จากฐานข้อมูลงานวิจัย

1.2. สืบค้นข้อมูลเบื้องต้น โดยเข้าพื้นที่ ที่ทำวิจัย ติดต่อผู้นำในพื้นที่ วิทยากร ผู้ให้ข้อมูล และสถานที่ราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาข้อมูลพื้นฐานของศิลปินพื้นบ้านและผู้ที่เกี่ยวข้อง

2. แหล่งข้อมูล

การหาแหล่งข้อมูล ผู้วิจัยใช้การ สืบค้นจากการทบทวนวรรณกรรม พบว่ายังมี ศิลปินที่ขับร้องดาระ มีเพียง 1 คน ผู้เล่นเครื่องดนตรีประกอบอีก 2-4 คน นักแสดง ผู้ฝึกสอน นักวิชาการที่เก็บข้อมูล นักการศึกษา ซึ่งอยู่ในพื้นที่ อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล

แหล่งข้อมูลด้านวัฒนธรรม นักวิชาการ อยู่ในพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ข้อมูลด้านเพลง จากวรรณกรรมพบว่ามีอยู่ 44 เพลง เป็นบทเพลงสั้น ๆ บางส่วนได้ถูกบันทึกไว้บ้างแล้ว โดยนักวิชาการ แหล่งข้อมูลบางส่วนยังกระจัดกระจายและยังไม่มีการนำมาศึกษาและวิเคราะห์ทางด้านดนตรี

3. การเก็บข้อมูล

3.1.1. รวมข้อมูลจากเอกสาร จากงานวิจัยต่าง ๆ ที่มีผู้วิจัยได้ทำการวิจัยไว้เกี่ยวกับเพลงพื้นบ้าน การแสดงพื้นบ้าน ข้อมูลเอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีด้านวัฒนธรรม ดนตรีชาติพันธุ์ และดนตรีวิทยา ข้อมูลการแสดงดาระที่มีผู้เก็บไว้ ทั้งการแสดงและบทเพลงที่ถูกบันทึกไว้แล้ว

3.1.2. การสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง เป็นการพูดคุยทั่ว ๆ ไป ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ไม่ได้ตั้งคำถามที่ชัดเจน เพียงเตรียมประเด็นที่ต้องการ แล้วพูดคุยกับศิลปินพื้นบ้าน ผู้ขับร้องเพลง นักดนตรีที่บรรเลงและนักแสดง

3.1.3. การสังเกต จากการแสดงขับร้องเพื่อศึกษากระบวนการขับร้อง ทำทางการแสดง เพื่อนำมาตรวจสอบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และจากข้อมูลดนตรีต่อไป

3.1.4. การบันทึกเสียงผู้วิจัยบันทึกเสียงการขับร้องโดยนักร้องศิลปินพื้นบ้านและบันทึกเสียงในพื้นที่สนาม ด้วยอุปกรณ์บันทึกเสียงอย่างดี Sampling rate ที่ไม่น้อยกว่า 44.1 kHz แล้วนำเสียงที่บันทึกได้มาทำการถอดเป็นโน้ตเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ขั้นต่อไป

3.1.5. การบันทึกภาพวิดีโอ ผู้วิจัยบันทึกภาพ เพื่อนำมาตรวจสอบ คำร้อง วิธีการขับร้อง ทำทางการแสดง วิธีการแสดง ลำดับขั้นตอนการแสดงและการขับร้อง การบรรเลงดนตรี และบันทึกไว้เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการศึกษาในระดับต่อไป

3.1.6. การสัมภาษณ์จากนักวิชาการเลือกนักวิชาการที่ผลงานเกี่ยวกับ ดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ และมีประสบการณ์หรือผลงานทางดนตรี ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยใช้รูปแบบการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการโดยการเตรียมประเด็นการสัมภาษณ์ นัดสัมภาษณ์ จัดบันทึกเนื้อหา บันทึกเสียงและนำมาถอดข้อความโดย

4. การลงภาคสนามสำหรับเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนและกระบวนการในการเก็บข้อมูลภาคสนามดังต่อไปนี้

4.1 การลงภาคสนามในการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นจาก สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสตูล หาข้อมูลเกี่ยวกับสาระ สำรวจข้อมูลด้านวัฒนธรรมดาระ นัดแนะนักวิชาการในพื้นที่ นายกอบต. หรือนักปกครอง ที่อยู่ในพื้นที่ จ.สตูล เพื่อสำรวจหาบ้านพัก ศิลปินพื้นบ้านที่ขับร้องและแสดงดาระ ลงพื้นที่เพื่อพบศิลปินพื้นบ้าน นักดนตรี นักแสดง ทำความรู้จักและสร้างความคุ้นเคย และขอข้อมูลบุคคลเบื้องต้น

4.2 การลงภาคสนามในการสัมภาษณ์ข้อมูลพื้นฐาน โดยการนัดแนะวันเวลาจาก ศิลปินพื้นบ้าน ที่ได้สำรวจจากการลงพื้นที่สนามครั้งแรกและจากบุคคลอื่น ๆ ในพื้นที่ โดยวิธีการแบบกึ่งโครงสร้าง ใช้เวลาในการเก็บข้อมูลตามจำนวนศิลปินพื้นบ้าน นักดนตรี นักแสดง ที่ได้

4.3 การลงเก็บข้อมูลเพลงและบันทึกเสียงร้อง โดยการใช้อุปกรณ์สำหรับบันทึกเสียง บันทึกภาพเคลื่อนไหว (Vdo) และบันทึกภาพนิ่ง ต้องใช้อุปกรณ์สำหรับบันทึกเสียงร้องในระดับดีโดยบันทึกเสียงร้องในแต่ละครั้งไม่เกิน 2 – 3 ชั่วโมง เพื่อให้ศิลปินพื้นบ้านขับร้องได้อย่างแม่นยำ ตรงเสียงและไม่ให้เกิดการคลาดเคลื่อนในเสียงขับร้อง โดยใช้เวลาในการบันทึกเสียงและบันทึกการแสดงประมาณ 5 วัน ตามจำนวนบทเพลงที่สำรวจ และทบทวนวรรณกรรมไว้เบื้องต้นมีจำนวน 44 เพลง

4.4 การลงเพื่อตรวจสอบข้อมูล นำข้อมูลที่ถ่ายเสียงจากทำนองร้อง ให้ศิลปินพื้นบ้านตรวจสอบข้อมูลความถูกต้องของคำร้อง และทำนอง ทำรำและการแสดงต่าง ๆ

5. การจัดกระทำข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้แบ่งการจัดทำได้ดังนี้คือ ข้อมูลเอกสาร นำมาแยกแยะเนื้อหา ประวัติความเป็นมา ลำดับขั้นตอนการแสดง เพื่อตรวจสอบจากข้อมูลที่ได้จากงานภาคสนามอีกครั้ง ข้อมูลเสียงจากการสัมภาษณ์ ถอดสำเนาคำพูดออกมาเป็นเนื้อหา โดยแยกแยะประเด็นที่พูด กับผู้อื่นให้อยู่ในข้อมูลประเภทเดียวกัน

ข้อมูลดนตรีที่บรรเลง นำมาเข้าคอมพิวเตอร์ ทำการถ่ายเสียงเป็นโน้ต (Transcription) และจัดพิมพ์เป็นโน้ตสากลโดยโปรแกรมทางด้านดนตรี เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพลงที่ได้จากภาคสนาม ผู้วิจัยมีวิธีการและขั้นตอนดังนี้

- 6.1 ข้อมูลสัมภาษณ์นำมาแยกแยะประเด็นตามกรอบแนวคิดและนำมาเรียบเรียงเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากการบันทึกด้วยวิดีโอ และจากการสังเกต
- 6.2 บทเพลง และการแสดงที่บันทึกนำมาถ่ายเสียงเป็นโน้ตสากลและนำมาวิเคราะห์
- 6.3 ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้หลักการวิเคราะห์ทางมานุษยดนตรีวิทยา และดนตรีวิทยานำมาประยุกต์ใช้ โดยแบ่งประเด็นในการวิเคราะห์
- 6.4 วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลภาคสนามในลักษณะพรรณนาวิเคราะห์

7. การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอตามวัตถุประสงค์โดยนำเสนอเป็นรูปเล่มเอกสารงานวิจัยโดยมีเนื้อหา ดังนี้

- บทที่ 1 บทนำ
- บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย
- บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

วัฒนธรรมดนตรีในการแสดงดาระ

1. ประวัติความเป็นมาของดาระ
2. บทบาทหน้าที่ ดาระ
3. การถ่ายทอดการแสดงดาระ
4. องค์ประกอบการแสดงดาระ
5. ลำดับขั้นตอนการแสดง

รูปแบบและลักษณะทางดนตรี

1. โครงสร้างเพลง (Form)
2. ประโยคเพลง (Phrase)
3. บันไดเสียง, หลักเสียงและโหมดเสียง (Scale, Tonic Center and Mode)
4. โครงสร้างทำนอง (Melody Structure)
5. วรรคเพลงและวลีของทำนอง (Period and Motive)
6. กระสวนจังหวะ (Rhythmic Pattern)
7. กระสวนทำนอง (Melodic Rhythm)
8. การพัฒนาแนวทำนอง (melodic Development)
9. กลุ่มเสียงทำนองร้อง (Sound Group of Melody)

10. พิสัยของทำนองร้อง (Range)
11. การดำเนินทำนอง (Melody Motion)
12. ความสัมพันธ์ของคำร้องกับทำนอง (Text Setting)

บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ